

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 20 februari 1903, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl.

Maj:t om upphörande af den så kallade indigenatsrätten.

Lagutskottet har till förberedande behandling fått emottaga en af herr *O. W. Redelius* i Andra Kammaren väckt motion, n:o 14, däri motionären, med åberopande af lagutskottets utlåtanden n:o 10 år 1901 och n:o 24 år 1902, hemställer, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. M:j:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida och under hvilka villkor den i § 3 mom. 1 af lagen den 26 oktober 1883 angående tillsättning af prästerliga tjänster stadgade inskränkningen i prästernas befordringsrätt lämpligen må kunna upphävas, samt för Riksdagen framlägga det för lag till lagändring, hvartill den verkställda utredningen kan föranleda.

Ofvanberörda lag § 1 lyder sålunda: »Till prästerlig tjänst njute präst befordringsrätt endast inom det stift han tillhör, där icke han, efter ty i 27 § sägs, varder af församling i annat stift kallad till fjärde profpredikant eller eljest enligt denna lag äger vidsträcktare rätt eller också sådan rätt är honom särskildt af Konungen meddelad.

Bih. till Riksd. Prot. 1903. 7 Saml. 19 Häft. (N:o 24).

Den uti detta lagrum stadgade inskränkningen i prästerskapets ansöknings- och befordringsrätt utgör, såsom äfven af tidigare års lagutskott framhållits, en kvarlefva af den förr i tiden gällande indigenatsrätten, enligt hvilken prästman i allmänhet ej ägde att söka anställning och befordran annorstädes än inom det stift, där han var född. I denna sin egentliga och mera omfattande betydelse bibehöll sig indigenatsrätten, i trots af upprepade förslag om dess afskaffande, till den 4 november 1876, då Kungl. Maj:t, i enlighet med Riksdagens beslut och efter inhämtande af kyrkomötets samtycke, förordnade, att hvad lag och särskilda författningar innehölle därom, att ej någon kunde vinna inträde i prästämbetet inom annat stift, än där han vore född, skulle upphöra att vara gällande. Sedan den tiden existerar indigenatsrätten, såsom beteckningen allt fortfarande lyder, endast i den öfverflyttade bemärkelsen, att prästmans ansökningsrätt i regel är inskränkt till det stift, han tillhör.

Förslag om upphäfvande af jämväl denna begränsning hafva gång efter annan förelegat till Riksdagens behandling utan att dock hittills leda till någon åtgärd. Sedan frågan förevarit vid 1877, 1878 och 1887 års riksdagar, återkom densamma vid 1900 års riksdag genom en i Andra Kammaren väckt motion och har därefter såväl 1901 som nästlidet år på grund af motionärers förslag varit föremål för Riksdagens behandling. De tre sistnämnda åren har lagutskottet hemställt om skrifvelse till Kungl. Maj:t i motionernas syfte, och har denna hemställan alltid bifallits af Andra Kammaren utan votering, hvaremot Första Kammaren städse afslagit densamma, år 1902 med 55 röster mot 46.

Nästlidet års lagutskott yttrade i frågan följande:

»Då lagutskottet nu åter haft att bedöma, om en lagändring i förenämnda syfte bör anses behöflig och önskvärd, har utskottet trots sig finna, att, om än vägande skäl kunna anföras för bibehållande af gällande bestämmelser i ämnet, man å andra sidan icke bör underkänna befogetheten af vissa anmärkningar, som från skilda håll blifvit mot desamma framställda. En ökad likformighet i prästerskapets befordringsförhållanden lär oförnekligen från vissa synpunkter vara att förorda. Med hänsyn härtill och då föreliggande fråga vid dess tidigare behandling inom Riksdagen omfattats med lifligt och, enligt hvad det vill synas, tilltagande intresse, torde anledning icke saknas att hos Kungl. Maj:t begära en undersökning af hithörande förhållanden, ägnad att ådagalägga ej mindre, om de villkor och förbehåll, som kunna anses böra fästas vid den ifrågasatta lagändringen, äro af beskaffenhet att utgöra hinder för densammas genom-

förande samt, därest så ej skulle vara förhållandet, huruvida de fördelar, hvilka genom lagändringen skulle stå att vinna, äro af den betydelse, att dylik ändring på den grund bör genomföras, än äfven huruvida sådant låter sig göra, utan att därigenom rubbning sker i förutsättningarna för prästerskapets lämplighet och duglighet att fylla sitt viktiga kall. En särskild orsak att påkalla Kungl. Maj:ts uppmärksamhet för nu förevarande angelägenhet torde äfven ligga däri, att densamma icke lär kunna fränkännas ett visst samband med den under Kungl. Maj:ts pröfning redan varande frågan om löneroglering för prästerskapet.»

Det nuvarande lagutskottet intager i frågan samma ståndpunkt som 1902 års lagutskott, och får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen, med bifall till förevarande motion, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida och under hvilka villkor den i 3 § 1 mom. af lagen den 26 oktober 1883 angående tillsättning af prästerliga tjänster stadgade inskränkningen i prästernas befordringsrätt lämpligen må kunna upphävas, samt för Riksdagen framlägga det förslag till lagändring, hvar till den verkställda utredningen kan föranleda.

Stockholm den 20 februari 1903.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herrar *Hedenstierna*, *Gustaf Andersson* och *Sörensson*, hvilka ansett, att utskottet bort afstyrka motionen.

Herr *Leman* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
